

26.3.2024

TYÖASIAKIRJA

ehdotuksesta direktiiviksi yhdenmukaisten avoimuusvaatimusten vahvistamisesta sisämarkkinoilla kolmansien maiden puolesta toteutettavaa edunvalvontaa varten ja direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta

Sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunta

Esittelijä: Pablo Arias Echeverría

Komission ehdotus ja IMCO-valiokunnan alustava valmistelutyö

1. Komissio antoi 12. joulukuuta 2023 demokratian puolustuspakettiin sisältyvän ehdotuksen direktiiviksi yhdenmukaisten avoimuusvaatimusten vahvistamisesta sisämarkkinoilla kolmansien maiden puolesta toteutettavaa edunvalvontaa varten ja direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta (2023/0463 (COD)). Tällä säädöksellä pyritään edistämään sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa asettamalla yhdenmukaistetut vaatimukset kolmansien maiden puolesta harjoitettavalle edunvalvontatoiminnalle. Tällaisen toiminnan tavoitteena on vaikuttaa jonkin toimintapolitiikan tai lainsäädännön laatimiseen, muotoiluun tai täytäntöönpanoon tai julkisen päätöksenteon prosessiin EU:ssa.
2. Ehdotus lähetettiin sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunnan käsiteltäväksi, ja siitä käytiin ensimmäinen keskustelu 20. maaliskuuta 2024, jonka aikana komissio esitteli aloitteen. Komissio korosti keskeisiä kohtia ja painotti, että ehdotus lisäisi edunvalvontatoimien avoimuutta erityisesti edunvalvontapalveluja tarjoavia yhteisöjä, niiden rahoitusta ja niitä kolmansien maiden yhteisöjä koskevien tietojen osalta, joiden puolesta nämä toimet toteutetaan.
3. Tämän asiakirjan tarkoituksena on esitellä jäljempänä esitetyt ehdotuksen esittelijän ohjaavat periaatteet tämän keskeisen asian tulevaa käsittelyä silmällä pitäen.

Kolmansien maiden puolesta toteutettavien edunvalvontatoimien nykytilanne Euroopan unionissa

4. Euroopan unionilla ja sen jäsenvaltioilla on edessään **suuria haasteita** kolmansien maiden puolesta toteutettavan edunvalvontatoiminnan alalla.
5. Tämän alan sisämarkkinat ovat tällä hetkellä selvästi hajanaiset, ja suurin osa jäsenvaltioista sääntelee edunvalvontapalvelujen tarjoamista myös kolmansien maiden puolesta. Tämä luo **epätasapuoliset toimintaedellytykset**, mikä johtaa edunvalvonnan kustannuksiin ja monimutkaisuuteen joissakin maissa toisiin maihin verrattuna. Näin ollen ehdotuksen oikeusperusta on **SEUT-sopimuksen 114 artikla**, joka mahdollistaa jäsenvaltioiden sellaisten lakien yhdenmukaistamisen, jotka tällä hetkellä haittaavat yhtä perusvapauksista sisämarkkinoilla ja joilla vältetään sääntelyn hajanaisuus.
6. Lisäksi voidaan katsoa, että väärän tiedon laaja-alainen levittäminen johtuu suoraan **ulkomaisten toimijoiden väliintulosta**. Jotkin näistä toimijoista pyrkivät heikentämään perusarvojamme ja -periaatteitamme ja vaikuttamaan myös demokraattisiin prosesseihin ja instituutioihimme.
7. Tämä on suora hyökkäys unionin **perusperiaatteita** vastaan ja heikentää perusarvojemme eheyttä. Näihin haasteisiin vastaamiseksi komissio on esittänyt tämän **ehdotuksen**.
8. Euroopan demokratiatoimintasuunnitelman jatkotoimena tällä aloitteella pyritään lisäämään kansalaisten luottamusta demokraattisiin instituutioihin varmistamalla avoimuus kolmansien maiden edunvalvonnassa. Näin ollen siinä ei pyritä kieltämään minkäänlaista toimintaa tai puuttumaan rikollisiin käytäntöihin, kuten rahanpesuun, vaan lisäämään edunvalvonnan avoimuutta ja vastuuvollisuutta.

9. Tällä ehdotuksella pyritään myös parantamaan sisämarkkinoiden toimintaa ja täydentämään voimassa olevaa palvelujen tarjoamista ja läpinäkyvyyttä koskevaa lainsäädäntöä, kuten **poliittisen mainonnan läpinäkyvyyttä ja kohdentamista koskevaa asetusta** ja **digipalvelusäädöstä**. Emme kuitenkaan voi jättää huomiotta tämän ehdotuksen toista tavoitetta, joka on demokratioidemme suojeleminen ulkomaiselta sekaantumiselta.
10. Ulkomaista sekaantumista poliittisiin päätöksentekoprosesseihin ja demokratioihimme ei voida hyväksyä. Parlamentin päätöslauselma ”**Venäjägate: väitteet Venäjän sekaantumisesta Euroopan unionin demokraattisiin prosesseihin**” osoittaa, miten kolmannet maat pyrkivät vaikuttamaan ja manipuloimaan eurooppalaisia demokratioita. Tässä päätöslauselmassa viitataan erityisesti **Katalonian** tapaukseen ja ilmaistaan aito huoli demokraattisten arvojemme koskemattomuudesta. Katalonian hallituksen, kolmansien maiden lähettiläiden, puolueiden ja poliitikkojen väliset yhteydet sekä laajamittaiset disinformaatiokampanjat kuvaavat ulkomaista sekaantumista separatistisiin liikkeisiin. Nämä toimet ovat osa laajempaa strategiaa, jolla pyritään horjuttamaan kansallisen ja eurooppalaisen demokratian vakautta tekemällä suoraa yhteistyötä Katalonian hallituksen kanssa. On puututtavan näihin vakaviin toimiin, jotka uhkaavat eurooppalaista toimintatapaa ja demokraattisia arvojamme, eikä niihin saa missään tapauksessa soveltaa armahdusta.
11. **Muita esimerkkejä** ulkomaisesta sekaantumisesta tuodaan esiin INGE-erityisvaliokunnan mietinnössä, jossa mainitaan Qatar, Kiina ja Venezuela. Nämä valtiot ovat investoineet yhteensä yli 259 miljoonaa euroa 33 maahan tarkoituksenaan vaikuttaa niiden demokraattisiin prosesseihin.
12. Tässä yhteydessä EU:n on **palautettava** kansalaistensa **menetetty luottamus** lisäämällä päätöksenteon avoimuutta ja toimintakykyä. Tällä ehdotuksella edistetään tätä tavoitetta.

Kolmansien maiden puolesta toteutettavia edunvalvontatoimia koskevat haasteet Euroopan unionissa

13. Kolmansien maiden, erityisesti Euroopan talousalueen (ETA) ulkopuolisten maiden puolesta toteutettavan edunvalvontatoiminnan osalta Euroopan unionin **sisämarkkinoilla** on merkittäviä **esteitä**, jotka johtuvat jäsenvaltioiden erilaisista sääntelykehyksistä.
14. Tämä hajanainen sääntelykehys häiritsee sisämarkkinoita ja luo epätasapuoliset toimintaedellytykset ja aiheuttaa myös riskejä siitä, että kolmansien maiden toimijat **välittelevät avoimuusvaatimuksia** ja vaikuttavat peitellysti EU:n päätöksentekoon.
15. Toinen havaittu haaste on kolmansien maiden puolesta tapahtuvan edunvalvontatoiminnan **tuntematon laajuus** ja suuntauksat sekä siihen osallistuvat tuntemattomat toimijat. Vaikka on viitteitä ulkomaisen sekaantumisen lisääntymisestä, tällaisen toiminnan laajuutta ei paljolti tunneta, mikä johtuu epä johdonmukaisesta tiedonkeruusta, avoimuuden puutteesta, sääntelyn epä johdonmukaisuuksista ja tietojen keräämiseen liittyvistä haasteista. Kolmannet maat voivat hyödyntää tätä tiedonpuutetta, mikä vaikuttaa demokraattisiin prosesseihin ja heikentää kansalaisten luottamusta instituutioihin.

16. Komission ehdotuksessa käsitellään näitä haasteita. **Käytännön soveltaminen on** kuitenkin **edelleen epäselvää**, koska ehdotuksen soveltamisalasta ei ole selkeitä määritelmiä.
17. Tämä epäselvyys koskee myös **toiminnan tyyppejä**, jotka kuuluvat soveltamisalan piiriin, mikä edellyttää myös lisäselvennyksiä. Lisäksi olisi selkeytettävä soveltamisalaa arvoketjussa sekä sitä, missä määrin kolmansien maiden hallituksilta rahoitusta saavat organisaatiot (säännöllisesti tai erityistoimia varten) katetaan.
18. Ehdotus myös lisää merkittävästi asianomaisten toimijoiden hallinnollista taakkaa ja raportointivelvoitteita, mukaan lukien tietojen säilyttäminen ja tietojen toimittaminen kansallisille viranomaisille ja Euroopan unionin toimielimille. Nämä velvoitteet voivat olla työläitä pk-yrityksille, joilla ei useinkaan ole riittäviä resursseja niiden asianmukaiseen noudattamiseen.
19. Lisäksi kansallisten viranomaisten on suoritettava uusia tehtäviä ja niille aiheutuu enemmän hallinnollisia rasitteita, mikä saattaa edellyttää virtaviivaistamista erityisesti EU:n toimielinten ja elinten kanssa tehtävän yhteistyön osalta.

Mahdollinen etenemistapa

20. Näihin haasteisiin vastaamista on **koordinoitava Euroopan tasolla**, jotta voidaan varmistaa, että arvojamme kunnioitetaan ja että kolmansien maiden erilaisten mielipiteiden ilmaiseminen on avointa.
21. Meidän on laadittava selkeät säännöt, joilla varmistetaan reilu kilpailu kaikille sidosryhmille, samalla kun otetaan huomioon **voimassa olevat kansalliset säännöt**.
22. Ulkomaista sekaantumista demokraattisiin prosesseihin koskevan vastauksen on perustuttava **avoimuuden periaatteeseen**.
23. Direktiiviin olisi kuitenkin sisällyttävä **ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä**, joilla varmistetaan tehokkaasti, että kolmansien maiden etujen edustamisessa Euroopan unionissa noudatetaan uusia sääntöjä. Nämä toimenpiteet ovat olennaisen tärkeitä, jotta voidaan varmistaa noudattaminen ja ehkäistä epäasianmukaista vaikuttamista tai häirintää.
24. Näihin toimiin voi kuulua seuraamusten tiukentaminen esimerkiksi korottamalla ehdotuksessa tällä hetkellä säädetyä sakkojen enimmäismäärää tai harkitsemalla **mahdollisuutta kieltää tietyt toimijat**, joiden on osoitettu toistuvasti rikkoneen näitä velvoitteita, tai molemmat.
25. Lisäksi meidän on varmistettava asianmukainen ja täsmällinen **täytäntöönpano**. Prosessi alkaa määrittelemällä selkeästi direktiivin soveltamisala ja täsmentämällä, keneen sitä sovelletaan. Ehdotuksen soveltamisalassa olisi esitettävä selkeästi toimet, kuten lobbaus, poliittisten kampanjoiden rahoittaminen ja muut vaikuttamispyrkimysten muodot.
26. On olennaisen tärkeää määritellä soveltamisala selkeästi, jotta voidaan estää toimenpiteiden **kiertäminen**. Näin estetään kaikki yritykset kiertää toimenpiteitä hyödyntämällä porsaanreikiä tai harmaita alueita.

27. On varmistettava, että **kaikki ulkomaisten hallitusten johdolla toimivat tahot**, jotka edustavat näiden hallitusten etuja EU:ssa, kuuluvat tämän direktiivin soveltamisalaan riippumatta niiden toiminnan erityisluonteesta.
28. On myös tarpeen määritellä soveltamisalaan kuuluvat **erityiset edunvalvontatoimet**, jotta voidaan estää toimenpiteiden kiertäminen ja varmistaa oikeudellinen selkeys.
29. Myös yrityksiin, erityisesti pk-yrityksiin, kohdistuvat rasitteet on otettava huomioon. Direktiiviin olisi sisällyttävä toimenpiteitä, joilla helpotetaan **pk-yritysten** velvoitteiden noudattamista ja varmistetaan, että pk-yrityksille aiheutuva hallinnollinen taakka minimoidaan.
30. Lisäksi on tarpeen **tehostaa ja virtaviivaistaa** kansallisten viranomaisten ja EU:n elinten välistä **yhteistyötä**.
31. Tämä on vakava ongelma, joka edellyttää sellaisten selkeiden ja tehokkaiden toimenpiteiden hyväksymistä, jotka ovat sekä **toteuttamiskelpoisia että käytännöllisiä** ja jotka toimivat yhtenäisenä vastauksena unionin perusarvojen turvaamiseen.
32. Esittelijä katsoo siksi, että niiden nopea hyväksyminen on keskeistä, ja kannustaa seuraavaa parlamenttia asettamaan tämän ehdotuksen etusijalle.